

Opgave 1 (On)rechtvaardig internet

Net buiten Nairobi in Kenia wordt gebouwd aan 'Silicon Savannah'. Dit bedrijventerrein is bedacht met Silicon Valley in de Verenigde Staten als voorbeeld, waar grote internetbedrijven als Google en Facebook zijn gehuisvest. In Afrika maken tablets, smartphones en mobiel internet een enorme opmars en de Keniaanse hoofdstad Nairobi loopt daarbij voorop. De Keniaanse overheid verstrekt voor miljoenen subsidies aan startende internetbedrijven. Door de nieuwe mogelijkheden van mobiel bellen en internetten is het dagelijks leven van veel Kenianen in zeer korte tijd drastisch veranderd.

Vooraf arme mensen merken veel van deze veranderingen. Er gaan tegenwoordig bijvoorbeeld meer arme kinderen naar school. Dit komt door een nieuw bedrijfje waar arme gezinnen voor weinig geld een tablet kunnen kopen zodat ze digitale schoolboeken kunnen huren.

In Kenia is basisonderwijs gratis, maar een kind mag alleen naar school als het alle schoolboeken heeft en die zijn voor arme gezinnen te duur. Met het huren van digitale schoolboeken gaan de schoolkosten voor de allerarmsten omlaag.

Martha Nussbaum betoogt in haar capability-benadering dat overheden de taak hebben om de levenskwaliteit van alle mensen in hun land te verbeteren. Zij maakt een onderscheid tussen een capability en een functioning.

- 3p 1 Geef de betekenis weer van de begrippen 'capability' en 'functioning'. Leg vervolgens met deze twee begrippen uit of het huren van digitale schoolboeken de levenskwaliteit in de Keniaanse samenleving heeft verbeterd.

Op dit moment is de betrokkenheid van westerse bedrijven bij de opkomst van internetbedrijven in Afrika nog groot. Het zijn vaak jongens uit sloppenwijken die bedrijfjes opstarten. Deze jongens hebben nauwelijks ervaring en ze werken met grote, trage laptops. Veel startende bedrijfjes worden dan ook gefinancierd door Google, Microsoft of andere westerse winstgevendende bedrijven.

John Rawls neemt in zijn rechtvaardigheidstheorie zowel een minimalistische als een egalitaire positie in. Het utilisme heeft een eigen criterium om te bepalen wat goed of rechtvaardig is.

- 4p 2 Leg uit in welk opzicht Rawls' rechtvaardigheidstheorie minimalistisch is en in welk opzicht deze egalitair is. Leg vervolgens uit of internationale winstgevendende bedrijven start-ups van internetbedrijven in Afrikaanse sloppenwijken moeten ondersteunen:
- volgens Rawls en
  - volgens utilisten.

Op de website van De Correspondent schrijft journalist Maite Vermeulen over de Afrikaanse armoede en internetopmars het volgende:

tekst 1

Duizenden dorpen in de binnenlanden van Afrika worden aangesloten op glasvezel. En in steeds meer Afrikaanse landen vind je 3G-, nee, zelfs 4G-netwerken.

Tegelijkertijd is in Afrika ten zuiden van de Sahara amper 30 procent van de wegen verhard, heeft nog geen kwart van de bevolking elektriciteit, en leeft bijna 70 procent van de mensen van minder dan 2 dollar per dag.

Je eet ternauwernood één maaltijd per dag, maar je hebt wel een mobiele telefoon en Facebook.

bron: decorrespondent.nl - Sms-prijs-mais-Nairobi-naar-20255

Met de laatste zin van tekst 1 speelt Vermeulen in op de verschillende vooronderstellingen die westerse lezers en Afrikanen hebben bij de begrippen 'noodzakelijke goederen' en 'luxe goederen', die Adam Smith onderscheidt in zijn definitie van armoede. De uitspraak suggereert dat westerse lezers misschien wel heel andere opvattingen hebben dan de Afrikanen over wat 'luxe goederen' en wat 'noodzakelijke goederen' zijn.

3p 3

Leg met Smiths onderscheid uit:

- welke vooronderstelling van westerse lezers over 'luxe goederen' en 'noodzakelijke goederen' door tekst 1 gesuggereerd wordt en
- wat een Afrikaan tegen deze vooronderstelling kan inbrengen.

Beargumenteer vervolgens of jij het eens bent met Smiths definitie van armoede.

In het Westen spelen heel andere vragen over rechtvaardigheid en internet, bijvoorbeeld op het gebied van privacy. Zo mag de Amerikaanse overheid de gegevens bekijken van alle klanten bij alle bedrijven die iets, hoe weinig ook, op Amerikaans grondgebied uitvoeren. Daarvoor hoeft niet eerst een rechter toestemming te verlenen. De Amerikaanse wet overschrijdt zo de eigen landsgrenzen, waardoor problemen met de privacywetten van andere landen ontstaan.

Volgens de Nederlandse wet mag de overheid nooit zonder gerechtelijk bevel de vertrouwelijke gegevens van klanten inzien. Stel dat een verhuurbedrijf van tuingereedschappen uit Aalsmeer voor alle klanten een account aanmaakt waarin persoonlijke gegevens worden beheerd. En stel dat het computersysteem van dit verhuurbedrijf onder andere gebruikmaakt van een server die op Amerikaans grondgebied staat. Dan kan de Amerikaanse overheid dit bedrijf zonder gerechtelijk bevel verplichten om alle vertrouwelijke informatie van hun klanten te laten zien, ook al schrijft de Nederlandse wet voor dat dit niet mag.

Er zijn mensen die vinden dat deze Amerikaanse wet de soevereiniteit van Nederland schendt. Via het internationaal recht kan beoordeeld worden of dit ook daadwerkelijk het geval is. Het internationaal recht is onder andere gebaseerd op het Handvest van de Verenigde Naties.

3p 4 Leg uit:

- wanneer een staat soeverein is,
- volgens welke redenering de Amerikaanse wet in bovenstaand voorbeeld de soevereiniteit van Nederland schendt en
- of volgens deze redenering de Amerikaanse wet in overeenstemming is met het Handvest van de Verenigde Naties.

Hoewel het zonder toestemming verzamelen van persoonlijke gegevens van internetgebruikers in Nederland bij wet verboden is, gebeurt het op grote schaal. De meningen hierover zijn sterk verdeeld. Er zijn internetgebruikers die het handig vinden dat zoekmachines als Google persoonsgegevens verzamelen. Met gegevens over de winkelvoorkeuren, budgetten en interesses van individuen, kunnen zoekmachines immers gerichte, zinvolle reclame en informatie aanbieden.

Veel mensen hebben echter geen idee hoeveel er eigenlijk van hen op internet bekend is. En er zijn internetgebruikers die vinden dat het verzamelen van persoonsgegevens hun recht op privacy schendt; ze voelen zich bekeken. Sommigen stellen daarbij dat het verzamelen van digitale persoonsgegevens disciplinerend werkt. Ze verwijzen daarmee naar het begrip 'disciplinerende macht' van de Franse filosoof Michel Foucault.

2p 5 Geef een argument voor de stelling dat het verzamelen van digitale persoonsgegevens een disciplinerende werking heeft op internetgebruikers.

Leg daarbij uit wat 'disciplinerende macht' inhoudt.